

Kemijärven kaupunki

Ailangantunturin asemakaava

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

5.3.2025

Copyright © AFRY Finland Oy

AFRY Finland Oy:n projektinumero on 101026571.

Kannen kuva: Ilmakuva suunnittelualueesta © Maanmittauslaitos 2025

Kuvien pohjakartat ja -ilmakuvat: Maanmittauslaitoksen peruskartta-aineisto, avoin data 2025, ellei toisin mainita.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	4
2	SUUNNITTELUALUE	5
3	HANKKEEN KUVAUS	8
4	YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY (YVA)	9
5	SUUNNITTELUN TAVOITTEET	9
5.1	Asemakaavan tarkoitus ja tavoite	9
6	SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	10
6.1	Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	10
6.2	Maakuntakaava	10
6.3	Yleiskaava	14
6.4	Asemakaava	16
6.5	Muut aluetta koskevat päätökset, suunnitelmat ja ohjelmat	17
6.6	Alueelle laaditut selvitykset.....	17
7	ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET	18
7.1	Osalliset	18
8	VUOROVAIKUTUS JA AIKATAULU	19
8.1	Vireilletulo	19
8.2	Luonnosvaihe	19
8.3	Ehdotusvaihe	20
8.4	Kaavan hyväksyminen.....	20
8.5	Arvioitu aikataulu.....	20
8.6	Viranomaisyhteistyö.....	20
9	YHTEYSTIEDOT	21
9.1	Yhteyshenkilöt.....	21

1 JOHDANTO

Tässä osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (OAS) kerrotaan alueidenkäyttölain 63 §:n mukaisesti, miten osallistuminen ja vuorovaikutus sekä kaavan vaikutusten arviointi tapahtuvat Ailangantunturin asemakaavan kaavaprosessissa. Lisäksi tässä asiakirjassa kerrotaan asemakaavoitettavan alueen sijainti, suunnittelulle asetetut tavoitteet ja lähtötiedot yleispiirteisesti sekä mistä saa lisätietoa kaavoituksesta.

Kemijoki Oy suunnittelee Ailangantunturille pumppuvoimalaitosta, joka toimii sähköjärjestelmää tasapainottavana energiavarastona. Tavoitteena on laatia asemakaava, jolla mahdollistetaan pumppuvoimalaitoksen ja siihen liittyvien rakennuskohteiden, kuten vesitunnelin, yläaltaan ja läjitysalueen toteuttaminen Ailangantunturin alueelle. Asemakaavan laadinnassa huomioidaan pumppuvoimalaitoksen sähkönsiirtotarpeet, mutta ei ratkaista sähkönsiirtoreittiä Pirttikosken sähköasemalle. Sähkönsiirtolinjat arvioidaan hankkeen YVA-menettelyssä.

Asemakaava laaditaan alueidenkäyttölain sisältövaatimusten (AKL 54 §) mukaisesti ja valmistelun yhteydessä arvioidaan hankkeen merkittävät vaikutukset alueidenkäyttölain (9 §) edellyttämällä tavalla. Siltä osin kuin asemakaava laaditaan alueelle, jolla ei ole oikeusvaikutteista yleiskaavaa, huomioidaan yleiskaavan sisältövaatimukset alueidenkäyttölain (AKL 39 §) mukaisesti.

Asemakaavan kanssa samanaikaisesti alueelle laaditaan rantaosayleiskaavan muutosta suunnittelualueen pohjoisosassa voimassa olevan rantaosayleiskaavan alueelle. Rantaosayleiskaavan muutos ohjaa Ailangantunturin asemakaavan laatimista osayleiskaavoitettavalla alueella.

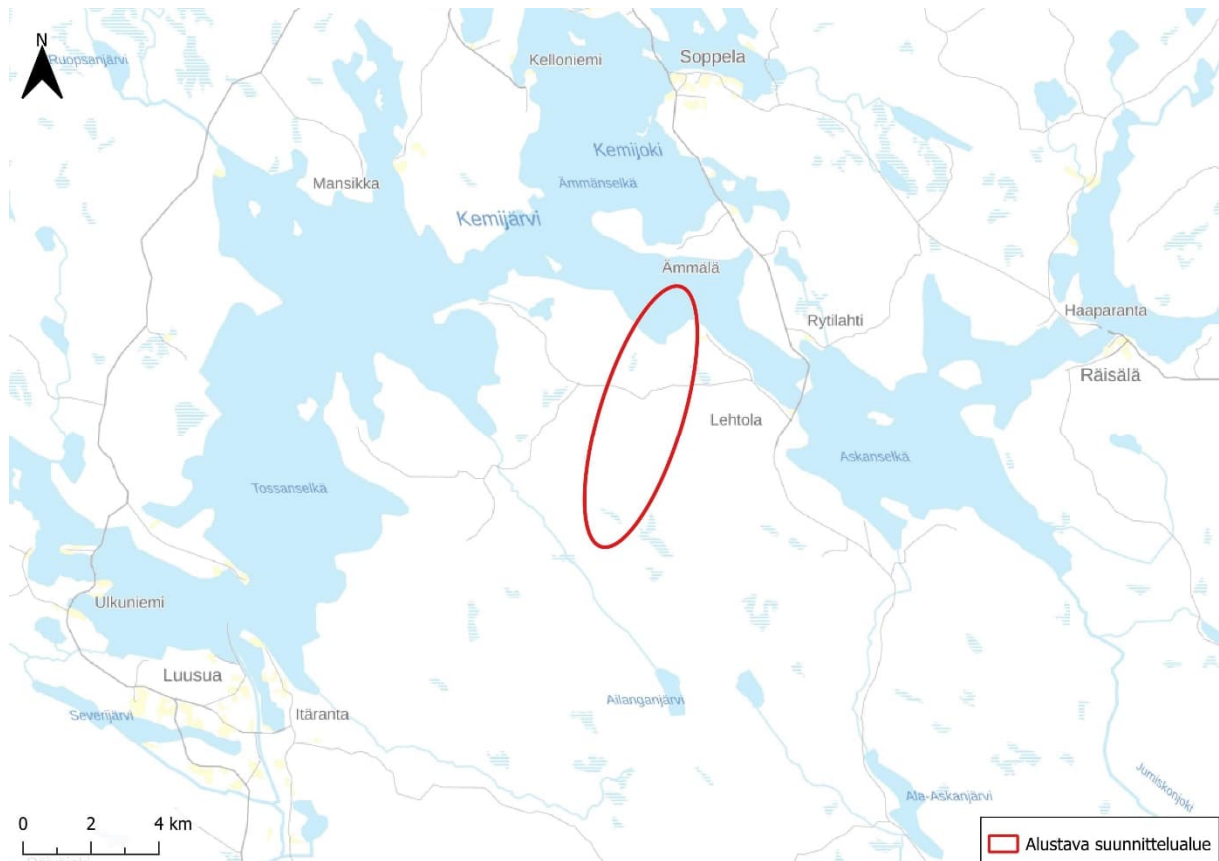
Asemakaavan vireille tulosta tiedotetaan suunnitteluprosessin alussa samalla, kun osallistumis- ja arviointisuunnitelma asetetaan nähtäville. Kemijärven elinvoimalautakunta hyväksyi kaavoituksen käynnistämisen Kemijoki Oy:n aloitteesta kokouksessaan 13.6.2024 (§ 72).

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmaa tarkistetaan ja täydennetään tarvittaessa kaavaprosessin kuluessa.

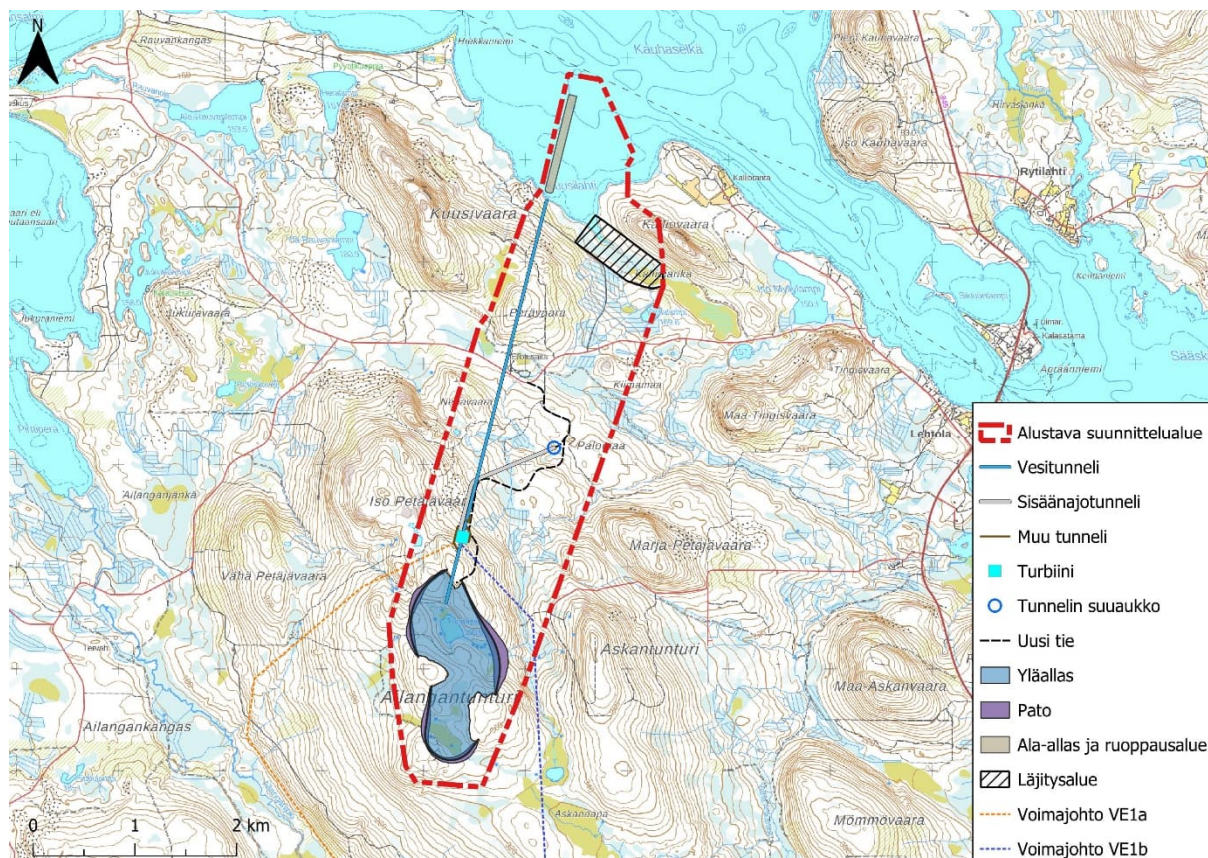
2 SUUNNITTELUALUE

Suunnittelualue sijaitsee Kemijärvellä Ailangantunturin alueella noin 20 kilometriä etelään Kemijärven keskustasta. Suunnittelualue sijoittuu Kemijärven Kuusilahden ja Ailangantunturin Tunturilammen väliselle alueelle.

Alustavan suunnittelualueen pinta-ala on noin 9 km².

Kuva 2-1 Suunnittelualueen sijainti on merkitty punaisella soikiolla.

Kuva 2-2. Suunnittelualueen alustava rajaus ja YVA-ohjelmassa esitetyt hanketoiminnot alueella.

Suunnittelualue ja sen lähiympäristö on nykytilassa pääosin talousmetsää, jossa on paikoin myös päätehakkuualoja sekä taimikoita. Maaperä on pääosin moreenia. Maasto on vaihtelevaa, ja maaston painanteissa ojittamattomia avosoita. Maaston korkeus nousee suunnittelualueen pohjoisosasta kohti etelää maanpinnan ollessa pohjoisessa Kuusilahden ranta-alueilla noin 150 mmpy ja eteläosassa Ailangantunturin laella noin 360 mmpy. Metsäalueella risteilee metsäautoteitä. Kuusilahdentie kulkee suunnittelualueen pohjoisosassa Kemijärven rannan tuntumassa, ja Ailangantie suunnittelualueen keskivaiheilla. Perä-Posiolta Kemijärvelle johtava seututie 945, Peräposiontie sijaitsee noin 3,5 kilometriä itään suunnittelualueesta.

Suunnittelualueen eteläosassa Ailangantunturilla on noin 4 hehtaarin kokoinen, osin suorantainen Tunturilampi. Tunturilammesta luoteeseen sijaitsee Lohilampi, ja suunnittelualueen koillisosassa Kiimalampi. Suunnittelualueen pohjoisosa ulottuu Kuusilahden vesialueelle.

Ailangantunturin alue on paikallisessa metsästys- ja virkistyskäytössä. Viralliset virkistysreitit ja -kohteet keskittyvät Kemijärven läheisyyteen. Reilun 5 kilometrin päässä lännessä Hiipanniemessä sijaitsee Ailanganlahden kota, Hiipanniemen laavu ja Antinlahden kota. Koillisessa noin 5 kilometrin päässä Äpräänniemessä sijaitsee Lehtolan satama ja uimaranta. Pohjoisessa yli 6 kilometrin päässä sijaitsee Ämmänniemi, jossa on laavu, luontopolku, näköalapaikka ja kota. Kemijärvellä on veneväyliä, ja rannat ovat omatoimisessa virkistyskäytössä.

Kemijärven rannoilla suunnittelualueen läheisyydessä on asuin- ja lomarakennuksia, mutta suunnittelualueelle niitä ei sijoitu. Lähimmät loma-asunnoiksi rekisteröidyt rakennukset

sijaitsevat noin 120 metrin päässä luoteessa, sekä itäpuolella noin 260 ja 300 metrin päässä suunnittelualan rajasta. Suunnittelualan rajaa lähimpänä oleva asuinrakennus sijaitsee idässä noin 740 metrin etäisyydellä.

Suunnittelualueelle tai sen lähiympäristöön ei sijoitu valtakunnallisesti arvokkaita geologisia muodostumia, eikä siellä esiinny happamia sulfaattimaita.

Suunnittelualueella ei sijaitse maiseman tai kulttuuriympäristön arvoalueita tai -kohteita. Lähin valtakunnallisesti arvokas maisema-alue (VAMA) on Juujärven jokivarsikylän kulttuurimaisema noin 17 kilometriä lounaaseen suunnittelualueesta. Lähimmät valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY) ovat Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisema etelässä Juukajärven etelärannalla noin 19 kilometrin päässä ja pohjoisessa Kemijärven keskustassa noin 17 kilometrin päässä sekä Puikkolan taloryhmä pohjoisessa noin 14 kilometrin päässä suunnittelualueesta.

Lähimmät maakunnallisesti arvokkaat kohteet ovat Luusuan kylä noin 12 kilometriä lounaaseen suunnittelualueesta Kemijoen alkupäässä sekä pohjoisessa Kelloniemi, Halosenrannan kylä, Soppelan kylä ja Isokylä noin 8,7 kilometrin päässä.

Suunnittelualan luoteispuolella yli 2 kilometrin päässä suunnittelualan reunasta sijaitsee useita muinaisjäännöksiä. Valtaosa kohteista on työ- ja valmistuspaikkoja. Etäämpänä lännessä Jukaralammella, Ailanganiemessä ja Kenttäniemessä on asuinpaikoiksi luokiteltuja kulttuuriperintökohteita.

Lähin valtakunnallisesti merkittävä arkeologinen kohde (VARK) Kaisankangas sijaitsee pohjoisessa noin 6 kilometrin päässä suunnittelualueesta.

Suunnittelualueella ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita. Suunnittelualan luoteispuolelle noin 1 kilometrin etäisyydelle sijoittuu muu vedenhankintakäyttöön soveltuva pohjavesialue Ailanganniemi-Raudankangas (12320184). Suunnittelualan itäpuolelle lähimmillään noin 3 kilometrin etäisyydelle sijoittuu vedenhankintaa varten tärkeä pohjavesialue Lehtola (12320110). Askankankaan pohjavesialue (12320174) sijoittuu noin 5 kilometrin etäisyydelle suunnittelualan itäpuolelle.

Suunnittelualueelle ei sijoitu luonnonsuojelualueita tai Natura-alueita. Lähin Natura-alue on Ottavaara, joka sijaitsee noin 3,6 kilometrin päässä suunnittelualan eteläpuolella. Ottavaaran Natura-alueella on valtion maiden luonnonsuojelualue Ottavaaran luonnonsuojelualue. Suunnittelualan lähiympäristön eläimistöön on kuitenkin tunnistettu saukko, joka on Ottavaaran Natura-alueen suojeluperusteena.

Ailangantunturin tuulivoimapuiston YVA-selostuksen (FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy 2013) mukaan alueen eläimistöön kuuluvat myös ainakin hirvi, metsäjänis, orava, kettu, näätä ja muut pienpedot. Suurpedoista alueella voi liikkua karhu, ilves, ahma ja mahdollisesti aika ajoin myös susi.

Hankkeen lähialueella ei sijaitse kansainvälisesti (IBA) tai valtakunnallisesti (FINIBA) arvokkaita lintualueita. Maakunnallisesti arvokkaista (MAALI) lintualueista lähimpänä sijaitsee Kemijokivarsi. Lajitietokeskuksen paikkatietojen perusteella alueella sijaitsee kaksi uhanalaisen suurikokoisen päiväpetolinnun reviiriä, joista toisen pesäpaikka on aivan hankkeeseen lähialueella. Hankkeen vaikutusalueelle toteutetaan pesimälinnustoselvitys, huomioiden myös pöllöt, kanalinnut ja suurikokoiset päiväpetolinnut, selvityksen tuloksia esitellään tarkemmin YVA-selostusvaiheessa.

Suunnittelualueelle sijoittuu yksi metsälain 10 §:n mukainen erityisen tärkeä elinympäristökohde. Muut kohteet sijoittuvat suunnittelualueen ulkopuolelle, lähimmillään noin 220 metrin päähän suunnittelualueen länsipuolelle.

Suunnittelualueen eteläpuolelta on tehty luontoselvitys Ailangantunturin tuulipuistohankkeeseen liittyen vuonna 2011. Arvokkaina kohteina selvityksessä on rajattu neljä metsälain 10 §:n mukaista kohdetta. Lisäksi Ailangantunturin etelä- ja luoteispuolelle on selvityksessä osoitettu metsälain 10 §:n mukaisia kohteita.

Muita luontokohteita on suunnittelualueen eteläosaan sijoittuvat kaksi vesilain mukaista lähdetä tai lähteikköä (voimassa olleen vesilain 1 luvun 15 a §:n mukaan) jotka sijoittuvat Tunturilammen molemmin puolin.

Ailangantunturin kaakkoispuoli on luontoselvityksessä (FCG Suunnittelu ja Tekniikka Oy 2013) esitetty Metsähallituksen dialogialueena.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelyn aikana hankkeen vaikutukset tullaan arvioimaan kasvillisuuteen ja luontotyyppeihin, alueen linnustoon ja muuhun eläimistöön perustuen selvityksiin ja olemassa oleviin tietoihin. Selvityksiä on jo toteutettu vuoden 2024 aikana ja niiden perusteella vaikutuksia arvioidaan YVA-selostusvaiheessa.

Suunnittelualue sijaitsee poronhoitoalueella, Hirvasniemen paliskunnan alueella. Suunnittelualueelle sijoittuu Palomaan erotusaita sekä poroja erottavat aidat eli siulat, joiden alapuolelle hankkeen vesitunneli rakentuisi vähintään 100 metrin syvyyteen. Porojen kuljetusreitit ylittävät Ailangantien molemmin puolin. Hankkeen ajoyhteys huoltotunnelille on esitetty kulkemaan erotusaidan vierestä.

3 HANKKEEN KUVAUS

Varsinaisen hankkeen suunniteltu ylävarasto eli vesivarastoallas sijoittuu Ailangantunturin päällä sijaitsevan Tunturilammen ympäristöön. Pumppuvoimalaitoksen alavarastona toimii Kemijärven Kuusilahti, minkä lisäksi hanke edellyttää ylä- ja alavaraston välille rakennettavan vesitunnelin ja maanalaisten tilojen louhimista. Kuusilahteen tunnelin suulle ruopataan syväne sekä noin 1 kilometrin pituinen järvelle suuntautuva väylä. Ruoppausmassat läjitetään ruoppausalueen välittömään läheisyyteen.

Ylävarastosta johdetaan vettä pumpputurbiinin kautta ala-altaana toimivaan Kemijärven Kuusilahteen. Pumpputurbiinin pyörimissuuntaa vaihtamalla se joko tuottaa tai kuluttaa sähköä, eli sitä käytetään myös pumppuna. Ylävarastolta alavarastolle johtava vesitunneli on noin 4,5 km pitkä ja sen halkaisija noin 9 metriä. Energiaa varastoidaan pumppaamalla vettä yläaltaaseen energian tarjonnan ollessa suurta ja energiaa tuotetaan laskemalla vettä ylävarastosta ala-altaaseen, kun energian tarve on suurta. Ylävaraston täyttyminen kestää täydellä teholla noin 9 tuntia ja tyhjentäminen noin 8 tuntia.

Ylävarasto sijoittuu siten, että maastonmuodot toimivat osittain varaston rajaavina elementteinä ja rakennettavia reunapatoja tulisi mahdollisimman vähän.

Rakentamisvaiheessa ylävaraston alueelta puut kaadetaan ja ylimääräinen maa-aines poistetaan, ja altaan alle jäävä puusto ja eloperäinen aines poistetaan. Patorakenteen kohdalla maanpoisto ulotetaan tiiviiseen maaperään tai kallioon asti. Kaivuumassat maisemoidaan padon kuivan puolen luiskaan huolehtien kuitenkin padon suotovesien hallinnasta ja tarkkailumahdollisuuksista.

Pumppuvoimalaitoksen maanalaiset tilat koostuvat ylävesitunnelista (yläaltaasta konesaliin), konesalista ja alavesitunnelista (konesalista Kemijärveen). Konesaliin louhitaan kulutunneli sekä aaltoilutila.

Pumppuvoimalaitoksessa on kolme identtistä pumpputurbiinia, joita voidaan käyttää joustavasti yksi kerrallaan tai kaikkia yhtä aikaa, kun sähkön käytön tai varastoinnin tarve on suurin.

Hankkeessa rakennetaan toteutusvaihtoehdosta riippuen noin 38 km 400 kilovoltin voimajohto. Voimajohto kulkee Ailangantunturilta olemassa olevaan 110 kilovoltin Pirttikoski-Jumisko-voimajohtoon Ailanganjärven pohjoispuolella. Ailanganjärven pohjoispuolelta Pirttikosken sähköasemalle voimajohto toteutetaan olemassa olevien voimajohtolinjojen kanssa rinnakkain olemassa olevia maastokäytäviä hyödyntäen. Asemakaavassa huomioidaan pumppuvoimalaitoksen sähkönsiirtotarpeet, mutta ei ratkaista sähkönsiirtoreittiä Pirttikosken sähkövoimalalle.

4 YMPÄRISTÖVAIKUTUSTEN ARVIOINTIMENETTELY (YVA)

Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen hankkeesta on käynnissä 13.3.2024 aloitettu YVA-lain (252/2017) mukainen arviointimenettely. YVA-lain mukaisesti hankkeen ympäristövaikutukset on selvitettävä arviointimenettelyssä ennen kuin ryhdytään ympäristövaikutusten kannalta olennaisiin toimiin. YVA-menettelyssä ei tehdä hanketta koskevia päätöksiä eikä ratkaista sitä koskevia lupa-asioita, vaan sen tavoitteena on tuottaa tietoa päätöksenteon perustaksi.

YVA-ohjelma on luovutettu hankkeen yhteysviranomaisena toimivalle Lapin ELY-keskukselle 7.5.2024. Yhteysviranomainen tiedotti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olosta sekä mielipiteiden ja lausuntojen esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 16.5.–14.6.2024. Nähtävillä olon jälkeen yhteysviranomainen on antanut YVA-ohjelmasta lausunnon 9.7.2024. YVA-menettely etenee selostusvaiheeseen siten, että se jätetään alustavan aikataulun mukaisesti yhteysviranomaiselle keväällä 2025.

YVA-menettely ja asemakaavoitus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan rinnakkain aikataulullisesti yhteen sovittaen. Asemakaavoituksessa hyödynnetään YVA:n yhteydessä tehtyjä selvityksiä ja ympäristövaikutusten arviointeja. Vaikka YVA toteutetaan osin samanaikaisesti asemakaavan laatimisen kanssa, asemakaavoitus ja YVA-menettely toteutetaan erillisinä prosesseina.

Ailangantunturin pumppuvoimalaitoksen ympäristövaikutusten arviointimenettelyä koskeva aineisto on saatavilla Ympäristöhallinnon verkkopalvelussa (www.ymparisto.fi).

5 SUUNNITTELUN TAVOITTEET

5.1 Asemakaavan tarkoitus ja tavoite

Alueella ei ole voimassa olevaa asemakaavaa.

Asemakaavan keskeinen tavoite on mahdollistaa pumppuvoimalaitoksen ja siihen liittyvien rakennuskohteiden toteuttaminen Ailangantunturin alueelle.

6 SUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT

6.1 Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Kaavoitustyötä ohjaavat aina ylemmät kaavatasot eli yleiskaava, maakuntakaava, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) sekä näiden toteutumista valvovat valtion viranomaiset. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet ovat oleellinen osa alueidenkäyttölain (AKL) mukaista alueidenkäytön suunnittelujärjestelmää. Nykyiset valtioneuvoston hyväksymät tavoitteet ovat tulleet voimaan 1.4.2018.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet on jaettu seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

- Toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen
- Tehokas liikennejärjestelmä
- Terveellinen ja turvallinen elinympäristö
- Elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat
- Uusiutumiskykyinen energiahuolto

Lisätietoja valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista saa ympäristöministeriön verkkosivuilta (www.ymparisto.fi)

Valmisteilla olevan asemakaavan kannalta keskeisiä tavoitteita ovat uusiutumiskykyinen energiahuolto. Tavoitteen taustalla on Suomen ilmasto- ja energiapolitiikka, jonka vuoksi alueidenkäytössä on tarpeen varautua uusiutuvan energiantuotannon merkittävään lisäämiseen.

Kemijoki Oy:n pumppuvoimahanke on kansallisesti merkittävä ja osaltaan edesauttaa Suomen energiajärjestelmän puhdasta siirtymää. Hanke mahdollistaa säästä riippuvien uusiutuvien energialähteiden tuottaman sähkön varastoinnin ja tasapainottaa Suomen sähköjärjestelmää. Pumppuvoimalaitokset parantavat Suomen sähköjärjestelmän toimitusvarmuutta ja vähentävät hiilidioksidipäästöjä. Hajautettu sähköntuotanto parantaa kansallista huoltovarmuutta.

Säätökykyisen vesivoiman merkitys energiaomavaraisuudelle ja Suomen sähköjärjestelmän huoltovarmuudelle kasvaa entisestään Suomen siirtyessä fossiilisista polttoaineista uusiutuviin energialähteisiin. Hallitus edistää pumppuvoimahankkeiden toteutumista muun muassa sisällyttämällä ne luvituksen etusijaisuusmenettelyyn ja linjaamalla ne yleisen edun mukaisiksi sekä sisällyttämällä ne kapasiteettimekanismiin.

6.2 Maakuntakaava

Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava

Suunnittelualueella on voimassa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava, joka on hyväksytty Lapin liiton valtuustossa 16.5.2022. Maakuntakaava kuulutettiin maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n mukaisesti voimaan 21.9.2022 Lapin liiton hallituksen 29.8.2022 tekemän päätöksen mukaisesti. Maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä jätettiin 6 valitusta, joihin Lapin liiton hallitus on antanut vastineet 18.11.2022.

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus antoi 3.12.2024 ratkaisun maakuntakaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä tehtyihin valituksiin. Hallinto-oikeus kumosi maakuntavaltuuston päätöksen maakuntakaavassa osoitettujen tuulivoimaloiden alueita tv 2316 ja tv 2307,

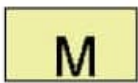
tuulivoimapotentialialista aluetta tv1 2396 ja Narkauksen kaivosalueita EK 1914 koskevien kaavamerkintöjen osalta sekä Kalliosalmen ja Kemijärven välille osoitetun valtatie, ohjeellinen/vaihtoehtoinen -kaavamerkinnän osalta. Muilta osin hallinto-oikeus hylkäsi valitukset.

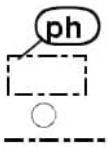
Ailangantunturin kaava-alue sijoittuu maakuntakaavassa maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M). Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin. Suunnittelualan pohjoisosa sijoittuu matkailun vetovoima-alueen ja matkailun ja virkistysten kehittämisen kohdealueelle. Suunnittelualueelle sijoittuu poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita (ph). Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita, kohteita tai kiinteitä laidunkiertäjäaitoja.

Kuva 6-1. Ote Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavasta (16.5.2022). Suunnittelualan likimääräinen sijainti osoitettu punaisella katkoviivalla.

Taulukko 6-1. Suunnittelualan lähistölle maakuntakaavassa osoitetut merkinnät.

	Kaavamerkintä ja määräys
	Maa- ja metsätalousvaltainen alue Merkinnällä osoitetaan pääasiassa maa- ja metsätaloustalouteen tarkoitettuja alueita, joita voidaan käyttää pääasiallista käyttötarkoitusta sanottavasti haittaamatta myös muihin tarkoituksiin.
	Matkailun vetovoima-alue, matkailun ja virkistysten kehittämisen kohdealue Merkinnällä osoitetaan matkailun ja virkistysten vyöhykkeitä, joihin kohdistuu alueidenkäyttöllisiä kehittämistarpeita ja niiden yhteensovittamista.

	<i>Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä.</i>
	Poronhoidon kannalta erityisen tärkeä alue/kohde/aita Merkinnällä osoitetaan poronhoidon kannalta erityisen tärkeitä alueita, kohteita tai kiinteitä laidunkiertoaaitoja. <i>Alueen suunnittelussa on turvattava poronhoidolle merkittävien rakenteiden/alueiden säilyminen.</i> <i>Suunnittelussa tulee ottaa huomioon, että poronhoidon kannalta erityisen tärkeille kohteille voi johtaa pitkiäkin porojen kuljetusreittejä ja niihin liittyviä poraaitoja. Moottorikelkkailu- ja ulkoilureitit tulee suunnitella niin, että ne risteävät mahdollisimman harvoissa kohdissa pysyvän poroaidan kuten työ- ja laidunkiertoaidan kanssa ja että porojen kulku aidan läpi reitin kohdalta pyritään estämään.</i>
	Tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue Merkinnällä osoitetaan pohjavesialueet, jotka ovat ominaisuuksiltaan arvokkaita ja jotka voivat olla tai ovat yhdyskuntien vedenhankinnan kannalta tärkeitä. <i>Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.</i>
	Arvokas harjualue tai muu geologinen muodostuma Merkinnällä osoitetaan valtakunnallisesti arvokkaat harjualueet, moreenimuodostumat, kivikot, ranta- ja tuulikerrostumat, kallioalueet tai muut vastaavat arvokkaat geologiset muodostumat. <i>Alueen käytön suunnittelussa on otettava huomioon alueen luonnonkauneuden, geologisten muodostumien sekä erikoisten luonnonolosuhteiden ja -esiintymien erityispiirteet.</i>

Lisäksi suunnittelualuetta koskevat seuraavat maakuntakaavan yleismääräykset:

- Ranta-alueilla taajamatoimintojen alueiden (A), asuntovaltaisten alueiden (AA), keskuskylä (at), keskustatoimintojen alueiden (C) ja keskustatoimintojen kohteiden (c) ulkopuolella vapaan rantaviivan osuus tulee olla vähintään puolet muunneltusta rantaviivasta. Pysyvän asutuksen sijoittumisesta tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen. Ranta-alueilla tulee turvata rannan suuntainen kulkuyhteys.
- Maankäytön suunnittelussa on alueen erityispiirteisiin tukeutuen otettava huomioon arvokkaat luonnonympäristöt, arvokkaat maisema-alueet, rakennetut kulttuuriympäristöt ja arkeologinen kulttuuriperintö sekä kiinnitettävä erityistä huomiota rakennetun ympäristön laatuun. Suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisesta sekä edistettävä luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaiden alueiden ja ekologisten yhteyksien säilymistä.
- Maisemallisesti herkillä alueilla, kuten jokien ja järvien rannoilla ja arvokkaimmilla vaara-alueilla sekä pääteiden, matkailupalvelualueiden, retkeilyreittien ja taajamien läheisissä metsissä metsänkäsittelytoimenpiteet on suunniteltava huolellisesti

ottaen huomioon maiseman ominaispiirteet ja pyrittävä välttämään suuria muutoksia.

- Rakennuksia tai muita huomattavia rakenteita ei tule suunnitella sijoitettavaksi maisemallisesti aroille paikoille, kuten kapeisiin niemen kärkeihin ja kannaksille sekä rantamaisemaa hallitsevien kumpareiden huipulle.
- Maankäytön suunnittelussa on huolehdittava maa- ja metsätalouden kannalta merkittävien yhtenäisten pelto- ja metsäalueiden alueiden säilymisestä.
- Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.
- Maankäytön suunnittelussa on varauduttava sään ääri-ilmiöihin ja tulviin sekä ilmastomuutoksen vaikutuksiin. Tulva-, sortuma- ja vyörymävaara-alueet on osoitettava yleis- ja asemakaavoissa joko alueina tai rakentamisrajoituksina. Rakennuspaikkoja ei saa suunnitella sijoitettavaksi alueille, joilla on tulvan, sortuman tai vyörymän vaaraa. Tästä voidaan poiketa vain, jos tarve- ja vaikutusselvityksiin perustuen osoitetaan, että tulvariskit pystytään hallitsemaan ja että rakentaminen on kestävä kehityksen mukaista. Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon tulvariskialueet ja tulvien hallintasuunnitelmat.
- Suunnittelussa on pyrittävä ehkäisemään melusta, tärinästä ja huonosta ilmanlaadusta aiheutuvia ympäristö- ja terveyshaittoja.
- Suunniteltaessa suojelualueen, suojeluohjelmaan kuuluvan alueen tai sen läheisyydessä olevan alueen käyttöä on neuvoteltava luonnonsuojelusta ja alueen hallinnasta vastaavien viranomaisten kanssa. Natura 2000 -verkostoon sisällytettyihin alueisiin kohdistuvien toimintojen vaikutukset on tarvittaessa arvioitava LSL 65 §:n mukaisesti.

Vireillä olevat maakuntakaavat

Lapin liiton hallitus päätti 2.12.2024 käynnistää Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaa-kuntakaavan 2050 laatimisen, kuuluttaa vaihemaa-kuntakaavan vireille sekä asettaa osallistumis- ja arviointisuunnitelman nähtäville. Vaihemaa-kuntakaava 2025 tuli vireille 24.1.2025, ja sitä koskevasta osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta oli mahdollista antaa mielipide 24.2.2025 mennessä.

Lapin turvallisuus- ja liikennevaihemaa-kuntakaavan 2025 tavoitteena on geopoliittisen tilanteen takia päivittää voimassa olevia maakuntakaavoja ja vastata maankäytön suunnittelun osalta toimintaympäristön muutoksiin erityisesti liikennejärjestelmän ja turvallisuuden osalta. Tavoitteena on lisäksi yhtenäistää seudullisten maakuntakaavojen suunnittelumääräyksiä. Tavoitteena on vaihemaa-kuntakaavassa osoittaa Lapin liikennestrategian 2050 mukaisesti liikennejärjestelmää koskevat kehittämistavoitteet sekä huomioida puolustusvoimien maankäytölliset tarpeet.

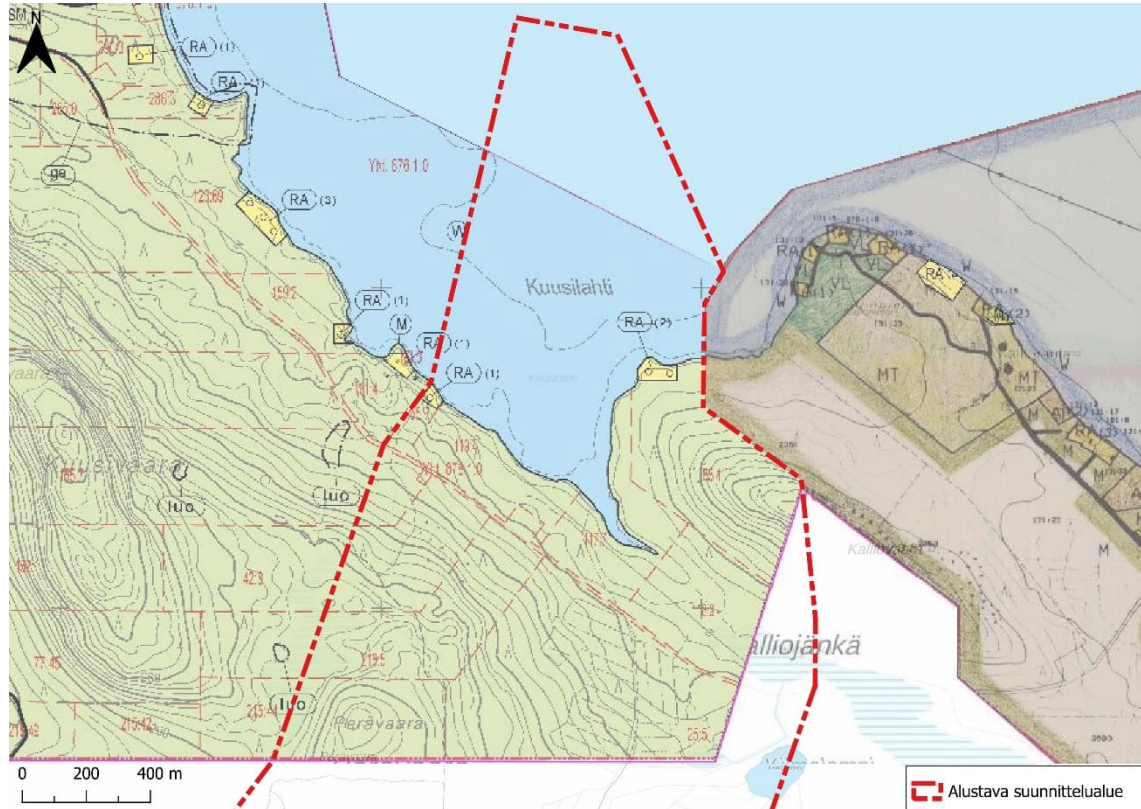
Lisäksi tavoitteena on osoittaa keskeiset isot teollisuus- tai varastorakennusten alueet. Vaihemaa-kuntakaavan laadinnassa huomioidaan valtioneuvoston päätökset koskien kulttuuriympäristöä, maisema-alueita ja arkeologisia kohteita. Tavoitteena on myös selvittää laaja-alaisen M-alkuisten aluevarausten toimivuutta tässä toimintaympäristössä. Vaihemaa-kuntakaavassa voidaan osoittaa myös muita kaavaprosessin aikana esille tulleita tarpeita.

6.3 Yleiskaava

Pääosalla suunnittelualuetta ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa.

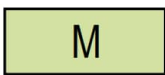
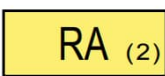
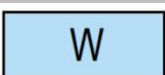
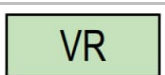
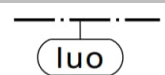
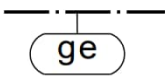
Suunnittelualan pohjoisosassa on voimassa Ailangan rantayleiskaava, jonka Kemijärven kaupunginvaltuusto on hyväksynyt 13.11.2006. Yleiskaavassa suunnitteluala on osoitettu maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Kuusilahti on osoitettu vesialueeksi (W). Kuusilahden rannassa suunnittelualueella sijaitsee kaksi loma-asuntoalueeksi osoitettu aluetta, joista Kuusilahden itärannalla sijaitsevalle on osoitettu kaksi rakennuspaikkaa ja länsirannalle yksi rakennuspaikka. Suunnittelualan länsipuolella Kemijärven rannoilla sijaitsee useita yleiskaavoissa osoitettuja loma-asuntopaikkoja, joissa on sekä olemassa olevia että uusia rakennuspaikkoja. Loma-asuntojen rakennuspaikkoja on osoitettu yleiskaavassa myös Kuusivaaran länsipuolella sijaitsevien pienempien vesistöjen sekä Ailanganjoen rannoille. Suunnittelualan länsipuolelle Perävaaran ja Kuusivaaran väliin on osoitettu luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä alueita (luo). Hiekkaniemestä Ailanganniemeen ulottuva Luuksinsalmen rantavyöhyke on kokonaisuudessaan arvokasta harjualueita (ge). Hiekkaniemen länsipuolella rannassa on retkeily- ja ulkoilualue (VR).

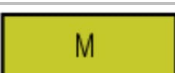
Suunnittelualan itäpuolella on voimassa Vietteri-Lehtola-Askanperä-Käsmänperän rantayleiskaava vuodelta 1994, jossa lähimmät alueet on osoitettu maa- ja metsätalouteen (M, MT), lähivirkistysalueeksi (VL), loma-asuntoalueeksi (RA) sekä pientalovaltaisiksi asuntoalueiksi (AP). Lisäksi rannassa on voimassa yleiskaavamuutos vuodelta 2008, jossa rantaan on osoitettu kaksi rakennuspaikkaa käsittävä loma-asuntoalue (RA), maa- ja metsätalousvaltainen alue (MT) sekä maatalousalue (M). Ämmänselän pohjoispuolella suunnittelualuetta vastapäätä on voimassa Lantuginperän rantayleiskaava vuodelta 1997, jossa alue on osoitettu pääosin maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi (M). Kemijärven rannoille on osoitettu useita loma-asuntoalueita (RA), muutamia yksittäisiä pientalovaltaisia alueita (AP) sekä vesiliikenteen alue (LV). Kemijärven vesistö on osoitettu vesialueeksi (W).

Kuva 6-2. Ote Ailangan rantayleiskaavasta (6.9.2006). Suunnittelualueen likimääräinen sijainti osoitettu punaisella katkoviivalla.

Taulukko 6-2. Suunnittelualueelle ja lähiympäristöön rantayleiskaavoissa osoitetut merkinnät.

	Kaavamerkintä ja määräys
	Maa- ja metsätalousvaltainen alue.
	Loma-asuntoalue. Suluissa loma-asuntojen lukumäärä.
	Vesialue.
	Retkeily- ja ulkoilualue. Alueelle voidaan rakentaa retkeilyyn ja ulkoiluun liittyviä rakennelmia.
	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue.
	Arvokas harjualue. Alueella on maanpinnan muokkaaminen ja maa-ainesten kaivaminen kielletty.
	Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

	Maa- ja metsätalousalue.
	Lähivirkistysalue.
	Loma-asuntoalue. Suluissa rakennuspaikkojen enimmäismäärä.
	Pientalovaltainen asuntoalue.
	Maatalousalue.
	Maa- ja metsätalousvaltainen alue.

Vireillä olevat yleiskaavat

Laadittavan asemakaavan rinnalla laaditaan rantaosayleiskaavan muutos asemakaava-alueen pohjoisosaan. Rantaosayleiskaava ohjaa alueelle laadittavaa asemakaavaa siltä osin kuin asemakaava sijoittuu yleiskaavamuutoksen alueelle.

Kapustan pumppuvoimalan osayleiskaavan laadinta on vireillä, ja se sijoittuu suunnittelualueen eteläpuolelle, noin 15 kilometrin päähän. Hankkeesta on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS).

Rokamo-Nälkämän tuulivoimahankkeen osayleiskaava on vireillä ja se sijaitsee suunnittelalueen pohjoispuolella, noin 25 km etäisyydellä. Kaavahankkeelle on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS).

Keskusta-Pöyliö-Särkikangas-Sipovaara ranta-alueiden yleiskaavan laadinta on aloitettu 20.2.2013 ja siitä on laadittu osallistumis- ja arviointisuunnitelma. Alue sijaitsee suunnittelalueen luoteispuolella Kemijärven keskustan tuntumassa, noin 15 km päässä.

Kallioranta-Ailanganlahti-Tossanlahden yleiskaavamuutos on vireillä kiinteistöllä Lisä-Malmberg Hiekkaniemessä. Kiinteistö sijaitsee noin 800 metrin päässä suunnittelalueen rajasta länteen.

6.4 Asemakaava

Alueella ei ole voimassa olevia asemakaavoja. Lähin asemakaavoitettu alue sijaitsee Kauhaselän vastarannalla suunnittelualueesta pohjoiseen, noin kilometrin etäisyydellä.

Suunnittelualueen lähetyville ei sijoitu vireillä olevia asemakaavoja.

Suunnittelualueelle laaditaan kaavaprosessin rinnalla YVA-lain mukaista arviointimenettelyä, jonka aikana arvioidaan hankkeen ympäristövaikutukset. YVA-menettelyn selvitykset ja vaikutusten arvioinnit hyödynnetään asemakaavan valmistelussa.

Kaavoituksen lähtötieto- ja selvitysaineistona toimivat YVA-menettelyn yhteydessä laadittavat selvitykset. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa on todettu seuraavat laadittavat selvitykset, joita hyödynnetään siltä osin kuin ne koskevat suunnittelualuetta:

- Veden laadun tarkkailu Tunturilammessa ja siitä lähtevästä purosta
- Vesistömallinnus
- Reliktinieriäselvitys Tunturilammelta eDNA-menetelmällä
- Verkkokoekalastus Tunturilammelta

- Raakkuselvitys eDNA-menetelmällä Tunturilammesta lähtevästä purosta sekä Ailangantunturin muista puroista
- Maaperä- ja kalliotutkimukset
- Pohjavesimallinnus
- Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys, sisältäen lähteet
- Pesimälinnustonselvitys
- Viitasammakkonselvitys Ailangantunturilta
- Saukkonselvitys voimajohtoreitiltä
- Naturaluontotyyppien selvitys sähkönsiirtoreitin alueelta siltä osin, kun reitit kulkevat Natura-alueella
- Hankkeen CO₂-laskenta
- Havainnekuvat yläaltaasta sekä voimajohdosta

7 ARVIOITAVAT VAIKUTUKSET

Alueidenkäyttölain 9 §:n ja maankäyttö- ja rakennusasetuksen 1 §:n mukaan kaavaa laadittaessa on vaikutuksia selvitettävä siinä laajuudessa, että voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset seuraaviin kokonaisuuksiin:

- ihmisen elinoloihin ja ympäristöön;
- maa- ja kallioperään, veteen, ilmaan ja ilmastoon;
- kasvi- ja eläinlajeihin, luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonvaroihin;
- alue- ja yhdyskuntarakenteeseen, yhdyskunta- ja energiatalouteen sekä liikenteeseen;
- kaupunkikuvaan, maisemaan, kulttuuriperintöön, muinaisjäännöksiin ja rakennettuun ympäristöön;
- elinkeinoelämän toimivan kilpailun kehittymiseen.

Vaikutuksia selvitettäessä painopiste asetetaan merkittäviksi arvioituihin vaikutuksiin. Kaavan vaikutuksia selvitettäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Vaikutusten selvittäminen perustuu alueelta käytössä oleviin perustietoihin, laadittuihin ja laadittaviin selvityksiin, karttatietoihin ja maastokäynteihin, osallisilta saatavaan palautteeseen, lausuntoihin, mielipiteisiin ja muistutuksiin sekä laadittavien suunnitelmien ympäristöä muuttavien ominaisuuksien analysointiin. Selvitykset tehdään koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia. Vaikutusten arviointi toteutetaan asiantuntija-arviona vaikutustyypeittäin.

Keskeisimmät arvioinnin kohteet valmisteilla olevan asemakaavan osalta liittyvät luonto- ja vesistövaikutuksiin sekä ihmisten elinoloihin ja ympäristöön.

7.1 Osalliset

Alueidenkäyttölain 62 §:n mukaan osallisia ovat ne maanomistajat, joiden omistamia alueita kuuluu kaavoitettavaan alueeseen, sekä ne henkilöt, joiden asumiseen, työntekoon tai muihin oloihin kaavahanke saattaa huomattavasti vaikuttaa. Lisäksi osallisia ovat ne viranomaiset ja yhteisöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.

Keskeisinä osallisina tässä kaavoitusprosessissa ovat: suunnittelualueen maanomistajat, käyttöoikeuden haltijat, naapurikiinteistöjen maanomistajat ja mahdolliset vuokra-alueen haltijat sekä kyläyhdistykset, osakaskunta ja paliskunta.

Viranomaiset:

- Kemijärven kaupungin tekninen toimi
- Kemijärven kaupungin rakennusvalvonta
- Lapin ELY-keskus
- Kainuun ELY-keskus
- Lapin liitto
- Lapin maakuntamuseo
- Lapin pelastuslaitos
- Metsähallitus, huomioiden eri vastuualueet
- Kemijärven kaupungin elinkeino-, ympäristö- ja vapaa-aikatoimet
- Väylävirasto

Muut yhteisöt:

- Hirvasniemen paliskunta
- sähkö- ja teleyritykset
- alueella toimivat yhdistykset ja järjestöt, joiden toimialaa suunnittelussa käsitellään.
- Kemijärven osakaskunta

8 VUOROVAIKUTUS JA AIKATAULU

8.1 Vireilletulo

Kemijärven elinvoimalautakunta hyväksyi kaavoituksen käynnistämisen Kemijoki Oy:n aloitteesta kokouksessaan 13.6.2024 (§ 72). Kaavan vireilletulosta kuulutetaan ja osallistumis- ja arviointisuunnitelma (OAS) asetetaan nähtäville (AKL 63 §). Osalliset voivat ottaa kantaa esillä olevan osallistumis- ja arviointisuunnitelman riittävyyteen antamalla siitä mielipiteensä.

Vireilletulosta ilmoitetaan, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan sekä yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä. Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on nähtävillä Kemijärven kaupungin kotisivuilla koko hankkeen ajan.

Kaavahankkeen aloitusvaiheessa järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus.

8.2 Luonnosvaihe

Selvitysten, vaikutusten arviointien, viranomaisten esittämien lähtökohtien ja tavoitteiden pohjalta laaditaan asemakaavaluonnos huomioiden OAS:sta saatu palaute. Valmisteluvaiheen aineisto asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi elinvoimalautakunnan päätöksellä. Kaavaluonnosaineisto on nähtävillä kunnan kotisivuilla sekä palvelupiste Sortteerissa. Nähtävilläolosta ilmoitetaan, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan sekä yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Osallisilla on mahdollisuus esittää mielipiteensä nähtävilläolon aikana (AKL 62 §). Viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.

Kaavahankkeen luonnosvaiheessa järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus.

8.3 Ehdotusvaihe

Valmisteluvaiheen aineistosta saadun palautteen, laadittujen selvitysten ja vaikutusten arvioinnin perusteella laaditaan kaavaehdotus. Kaavaluonnoksesta saatuun palautteeseen laaditaan vastineet eli perusteltu näkemys palautteen huomioimisesta kaavassa.

Kaavaehdotus asetetaan julkisesti nähtäville 30 päivän ajaksi elinvoimalautakunnan päätöksellä. Kaavaehdotusaineisto on nähtävillä kunnan kotisivuilla sekä palvelupiste Sortteerissa. Nähtävilläolosta ilmoitetaan, niin kuin kunnalliset ilmoitukset kunnassa julkaistaan sekä yhdessä paikkakunnalla yleisesti leviävässä sanomalehdessä.

Osallisilla on mahdollisuus jättää muistutus nähtävilläolon aikana (AKL 65 §). Viranomaisilta pyydetään tarvittavat lausunnot.

Kaavahankkeen ehdotusvaiheessa järjestetään tarvittaessa yleisötilaisuus.

8.4 Kaavan hyväksyminen

Asemakaavan hyväksyy kaupunginvaltuusto. Kaavan hyväksymispäätöksestä on mahdollista valittaa hallinto-oikeuteen.

8.5 Arvioitu aikataulu

- Vireilletulo ja OAS Q1/2025
- Kaavaluonnos Q3/2025
- Kaavaehdotus Q4/2025
- Hyväksyminen Q1/2026

Aikataulua tarkistetaan tarvittaessa kaavaprosessin aikana.

8.6 Viranomaisyhteistyö

Suunnittelun edellyttämä viranomaisyhteistyö järjestetään suunnittelutyön aikana.

9 YHTEYSTIEDOT

Kirjalliset mielipiteet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta (OAS) ja valmisteluvaiheen aineistosta sekä muistutukset kaavaehdotuksesta osoitetaan Kemijärven kaupungille.

Palaute

Kemijärven kaupungin kirjaamo
PL 5 (Hallituskatu 4)
98101 KEMIJÄRVI

tai sähköpostitse osoitteeseen kirjaamo@kemijarvi.fi

9.1 Yhteyshenkilöt

Kemijärven kaupunki

Kaupunkisuunnittelu
PL 5 (Hallituskatu 4)
98101 Kemijärvi
Martti Valkola
Maankäyttöpäällikkö
p. 040 544 8015
martti.valkola@kemijarvi.fi

Hankevastaava

Kemijoki Oy
PL 8131 (Valtakatu 11)
96101 Rovaniemi
Helena Ylihurula
Kehityspäällikkö
p. 020 703 4484
helena.ylihurula@kemijoki.fi

Kaavaa laativa konsultti

AFRY Finland Oy
Jaakonkatu 3
01621 Vantaa
Marja Pelo
Maankäytön asiantuntija
p. 044 468 8042
marja.pelo@afry.com